

Mecenavimas ir kultūros politika Lietuvoje: mecenavimo dalyvių požiūriai

Eglė Vaidelytė, Eglė Butkevičienė

*Kauno technologijos universitetas
K. Donelaičio g. 20, LT-44239 Kaunas*

Erika Furman

*VĮ „Ateities visuomenės institutas“
Savičiaus g. 11-12, LT-01127 Vilnius*

 <http://dx.doi.org/10.5755/j01.ppa.15.1.14700>

Anotacija. Svarbi valstybės kultūros politikos kryptis yra mecenavimo praktikų skatinimas. Mecenavimas kaip reiškinys priskiriamas kultūros filantropijos procesui, jungiančiam skirtingus kultūros filantropijos dalyvius – mecenatus (donorus), tarpininkus ir gavėjus. Šiame straipsnyje siekiama aptarti teorinius ir praktinius mecenavimo kaip kultūros filantropijos aspektus, atskleidžiant mecenavimo sampratą ir kultūros politikos Lietuvoje vertinimus. Straipsnyje pateikiama 2014 m. atlikto kokybinio tyrimo rezultatų analizė, atskleidžianti mecenavimo proceso dalyvių požiūrius ir patirtis kultūros filantropijoje.

Raktažodžiai: kultūros filantropija, kultūros politika, kultūros filantropijos veikėjai.

Keywords: culture philanthropy, culture policy, culture philanthropy actors.

Įvadas

Moderniojoje visuomenėje politikos formavimas ir įgyvendinimas lemia visuomenės raidą. Kultūros politikos formavimas nesiskiria nuo tradicinio viešosios politikos formavimo. Pasaulinėje praktikoje mecenavimas ir kultūros filantropija dažnai yra svarbios kultūros politikos dimensijos, kurių plėtrą skatina valstybės vykdoma viešoji politika. Plačiai diskutuojama, kaip apibrėžti mecenavimo ir filantropijos sąvokas, nes skirtingos sampratos numato skirtingas ribas tarp filantropijos ir investicijos. JAV filantropijos koncepcija skiriasi nuo filantropijos sampratos Europoje, kur ji yra suprantama labiau kaip geranoriškumas nei kaip pilietinė pareiga. JAV nuo seno garsėja labdaringos veiklos dvasia, filantropija

laikoma neatsiejama verslo ir viešosios politikos dalis, plačiai paplitusi visuomenėje ir per mokesčių sistemą, socialines lengvatas donorams, stipriai skatinama valstybės. Didžiojoje Britanijoje, kaip ir beveik visoje Europoje, filantropija vis dar yra gana elitizuota, tapatinama su Viktorijos epochos „geradaryste“, moraliniu teisumu, gavėjų stigmatizavimu, neefektyvumu ir senamadiškumu [21]. Labdara ir labdaringa veikla Didžiojoje Britanijoje yra daug populiareesnės sąvokos nei filantropija. Šios tendencijos galioja ir mecenavimui arba kultūros filantropijai.

Tačiau nepaisant įvairių diskusijų bendrai sutariama, kad šiuolaikinis mecenavimo veiksmas pirmiausia turi remtis viešosiomis gėrybėmis, o ne donoro asmeniniu interesu. Žinoma, paskui gali eiti ir kiti interesai: prestižo, įsiamžinimo siekis, kaltės jausmas arba gero pomirtinio gyvenimo interesai – asmeninių interesų ratas gali būti labai platus [14, p. 22]. Todėl labai svarbu išsiaiškinti, kuo skiriasi ir yra panašūs mecenavimo proceso dalyvių – mecenatų, tarpininkų ir gavėjų – požiūriai. Šio *straipsnio tikslas* – iš skirtingų mecenavimo proceso dalyvių perspektyvų išanalizuoti mecenavimo sampratą ir požiūrius į valstybės vaidmenį remiant kultūrą ir skatinant mecenavimą. Straipsnyje siekiama atsakyti į kelis *pagrindinius uždavinius*: (1) aptarti mecenavimo sampratą teoriniu aspektu, (2) išsiaiškinti mecenavimo reikšmę Lietuvos kultūros politikoje, aptariant šį procesą reglamentuojančius dokumentus, (3) pristatyti tyrimo metodologiją, ir (4) aptarti empirinio tyrimo¹ rezultatus ir pateikti išvadas. *Tyrimo metodas* – interviu.

Mecenavimo samprata ir praktika

Diskusijose apie kultūros finansavimą Vakarų Europos ir JAV mokslinėje literatūroje dominuoja *kultūros filantropijos* sąvoka [14; 17], tačiau *mecenavimo* sąvoka yra populiareesnė Rytų Europoje, kartais aptinkama tekstuose prancūzų kalba arba japonų kultūros rėmimo kontekste. Etimologine prasme *mecenavimo*, *mecenatystės* samprata siejama su asmenvardžiu Gaius Cilnius Maecenas, kuris buvo garsus Romos kultūros rėmėjas (gyveno 68–8 m. pr. Kr.), žymus savo meile menui ir parama to meto poezijai. Apibrėžiant mecenavimą galima daryti prielaidą, kad dominuoja fiduciarinis sampratos kontekstas, t. y. finansinis aukojimas viešajam gėriui sukurti. Taip pat galima įžvelgti ir politinį aspektą. Tiek viešasis valdymas, valstybės formuojama ir įgyvendinama viešoji politika, tiek mecenavimas kuria viešąjį gėrį. Valstybės finansavimas dažnai yra pirminis kultūros projektų finansavimo šaltinis, tačiau kartais filantropija pradeda kurti viešąsias gėrybes tada, kai tiek rinkai, tiek valstybei nepavyksta to sukurti.

Skirtingos šalių mecenavimo patirtys atsispindi ir vartojant skirtingas sąvokas. Wrightas [21] pastebi, kad skirtingų šalių filantropijos lyginamoji analizė yra kupina kultūrinių paradoksų. Vienas tokių paradoksų yra klausimas, kas yra filantropija, arba skirtingai įvairiose šalyse suvokiama pati filantropijos samprata. Reikia pažymėti, kad tiek akademinėje literatūroje, tiek filantropijos praktikoje mecenavimas, arba kultūros

¹ Tyrimas atliktas pagal Lietuvos kultūros tarybos finansuotą projektą „Nacionalinės kultūros mecenavimo strategijos sukūrimas“. Ateities visuomenės institutas, 2014.

filantropija, retai išskiriama iš bendro filantropijos konteksto. Wrightas [21] pastebi, kad tiek pati filantropijos samprata, tiek filantropijos veiksmai yra labai populiarus reiškinys JAV, kuris, skirtingai nuo Europos tradicijų, tapatinamas ne tik su elitu, bet ir su visa pilietine visuomene. Europos šalyse sąvoka *filantropija* neretai tapatinama su „iki gerovės valstybės susiformavimo“ istoriniu laikotarpiu, o tradicinė filantropija tiesiogiai buvo siejama su labdara. Tačiau šiuolaikinė modernioji filantropija tuo ir skiriasi nuo tradicinės filantropijos, kad užima aukštesnę poziciją nei socialinės disfunkcijos mažinimas, gerovės ir švietimo funkcijos, tačiau apima daug platesnį spektrą kuriant viešąsias gėrybes [14; 15].

Mokslinėje literatūroje pastebima, kad Europoje žmonės dažnai mano esantys nepakankamai turtingi tapti donorais, o amerikiečiai yra linkę remti „savo rato“ idėjas ir institucijas [3; 5; 13; 19]. JAV filantropija yra visuomenės mentaliteto dalis, tam tikras savotiškas „savanoriškas mokestis, kurio negali nemokėti“ arba „vienas iš būdingiausių amerikietiško gyvenimo veiksnių“ [13, p. 6]. Vis dėl to šiuolaikiniame viešajame diskurse anglosaksiškas pasaulis bando atskirti filantropijos ir labdaros sąvokas [14, p. 9]. Filantropija siejama su plataus spektro viešosiomis gėrybėmis: parama bažnyčiai, architektūros paveldui, meno kūrinių dovanojimui muziejams. Labdaros koncepcija yra daugiau ribota ir apima aukojimą vargšams, pagalbą ir kt. socialinės disfunkcijos mažinimą. Taigi šiuolaikinė filantropijos reikšmė apima ir mecenavimo sampratą, o labdaros sampratą taikyti mecenatystės apibrėžimuose yra netikslu.

Mecenavimo samprata dažnai priklauso ir nuo mecenavimo dalyvio pozicijos procese. Mecenavimo veikėjas – tai individas arba institucija, dalyvaujantis mecenavimo procese ir užimantis vieną iš trijų galimų pozicijų: donoro (mecenato), tarpininko (tarpinės institucijos) arba filantropijos gavėjo. Apibendrintos mecenavimo dalyvių charakteristikos pateikiamos 1 paveiksle.

Donorai	Tarpininkai	Gavėjai
• Uždirba arba paveldi lėšas • Mecenavimas - antrinė veikla	• Pritraukia lėšas • Lėšų pritraukimas - pagrindinė veikla • Kartais priskiriami donorams arba gavėjams	• Gauna lėšas • Aktyvūs arba pasyvūs mecenavimo dalyviai • Lėšų pritraukimas - antrinė, bet svarbi veikla

1 pav. Mecenavimo dalyvių charakteristikos

Šaltinis: [18], [19]

Visi mecenavimo proceso dalyviai pasižymi savitomis charakteristikomis. Donorų (mecenatų) pagrindinis bruožas yra tas, kad jie uždirba arba įgyja lėšas ir jas tiesiogiai arba per tarpininkus skiria filantropijos gavėjams. Reikia pažymėti, kad tam tikrais atvejais mecenatystės skiriamos lėšos gali būti paveldėtos, o ne tiesiogiai uždirbtos. Dauguma autorių [4; 12; 14; 6] pastebi, kad tokios aplinkybės iš dalies

sąlygoja mecenato vertybes ir dalyvavimo filantropijoje motyvus. Paveldėtos lėšos dažnai siejamos su altruistiniu, normatyviniu požiūriu į mecenavimo procesą, tam tikrų tradicijų saugojimą. Donorai, kurie uždirba lėšas, labiau tapatinami su egoistiniu, racionali požiūriu į mecenavimo procesą. Tarpininkai filantropijos procese ne visada išskiriami kaip atskira grupė – dažnai jie priskiriami arba donorams, arba gavėjams. Vaidelytė [18; 19] teigia, kad tarpininkai „apima platų įvairių institucijų ratą: nuo labdaros fondų iki žiniasklaidos“. Iš tiesų filantropijos (mecenavimo) tarpininkai tam tikra prasme yra „siejamoji grandis tarp mikro- ir makrovisuomenės lygmenų“ [9, p. 92; 19]. Gavėjai mecenavimo procese pasižymi labai plačiu socialinių charakteristikų spektru. Mecenavimo procese jie dažnai tipologizuojami pagal meno ir kultūros sritis arba sociodemografinės charakteristikas. Pagal sociodemografinės charakteristikas, atsižvelgiant į veiklą, vertybinių orientaciją ir kt., gavėjai gali būti aktyvūs arba pasyvūs mecenavimo dalyviai.

Mokslinėje literatūroje pastebima, kad svarbi valstybės kultūros politikos kryptis yra mecenavimo praktikų skatinimas [13; 16; 7]. Plačiausiai taikomos pasaulinės filantropijos ir mecenatystės skatinimo praktikos yra racionalioji, kuri grindžiama mokestinėmis lengvatomis, ir emocinė-vertybinė, kurios pagrindas yra egocentris motyvavimo imperatyvas, praktikoje pasireiškiantis viešinimo, apdovanojimų išraiška. Viena iš populiariausių viešinamų mecenatystės skatinimo praktikų yra vieši mecenatų apdovanojimai. Reikia pastebėti, kad tiek JAV, Kanadoje, tiek Europoje (pvz., Airijoje, Didžiojoje Britanijoje) organizuojami visų filantropų apdovanojimai apskritai. Japonijoje organizuojami metiniai mecenatų apdovanojimai, kuriuos organizuoja Korporatyvinės paramos menams asociacija (angl. Association for Corporate Support of the Arts). Skiriamos Japonijos mecenatų apdovanojimų kategorijos: 1) didysis mecenato apdovanojimas, teikiamas labiausiai nusipelnusiam, iškiliausiam kultūros rėmėjui; 2) mecenato apdovanojimai, teikiami pagal kultūros sritis, dažniausiai teikiama iki penkių apdovanojimų, kurių pagrindinis akcentas – visuomenės stiprinimas per menus ir kultūrą; 3) specialusis apdovanojimas, skiriamas mecenatui, kuris iškiliai prisidėjo prie kultūrinės integracijos arba Japonijos kultūros populiarinimo užsienyje.

Lietuvoje tam tikras finansines lengvatas donorams numato mokesčių įstatymai, tačiau vertybinis skatinimas atsirado palyginti neseniai. Keletą metų yra teikiami Lietuvos kultūros centrų asociacijos apdovanojimai „Auksinis feniksas“, kurių tikslas – pagerbti fizinius ar juridinius asmenis, svarbiausiai nusipelnusius šalies kultūros kūrimui, plėtrai, perdavimui, saugojimui bei kultūros centrų sistemos plėtrai, tobulinimui ir viešinimui. 2014 m. Lietuvos Respublikos kultūros ministerija paskelbė kvietimą organizacijoms teikti siūlymus apdovanoti kultūros mecenatus Kultūros ministerijos garbės ženklais „Metų mecenatas“. Vertybinės mecenavimo skatinimo praktikos ilgainiui daro įtaką visuomenės mentalitetui, t. y. formuoja mecenavimo reiškinių teigiamą įvaizdį.

Mecenavimas Lietuvos kultūros politikoje

Kultūros politika kaip viešosios politikos dalis ir ją reglamentuojantys

dokumentai iš esmės atspindi valstybės požiūrį į mecenavimo procesą ir jo svarbą. Vienas iš aukščiausių galią Lietuvos kultūros politikos formavimui turinčių valstybės strateginių dokumentų yra Lietuvos kultūros politikos kaitos gairės (2010 m. birželio 30 d. Nr. XI-977) [10]. Gairėse teigiama, „kad kultūra yra valstybės pamatas, kad kultūra ir kūrybiškumas yra svarbiausi Lietuvos ištekliai ir kultūros padėtis Lietuvoje reikalauja kritinio požiūrio, dėmesio ir teigiamų pokyčių“, taip pat numatomas reformų poreikis, kultūros politikos formavimo nuo įgyvendinimo institucinio atsiskyrimo svarba, kiti kultūros politikos vystymosi raidai būtini pokyčiai, tačiau mecenavimo svarba kultūros sričiai nėra minima.

Struktūrinės funkcinės sociologijos paradigmos požiūriu vyriausybė yra socialinė institucija, stipriausiai veikianti visuomenės raidos tendencijas strategiškai. Racionalaus pasirinkimo teorijos atstovai teigia, kad Vyriausybė yra atsakinga už visuomenės gerovę. Šešioliktosios Vyriausybės 2012–2016 m. programoje pirmoje dalyje „Svarbiausios mūsų vertybės“ kultūros politikai skiriama 10-oji prioritėtinė pozicija iš vienuolikos prioritetų. Joje deklaruojama, kad „Lietuvos kultūros plėtojimas, kultūros paveldo išsaugojimas, lietuvių kalbos puoselėjimas yra valstybės atsakomybė savo piliečiams ir pasaulio bendruomenei. Lietuvos kultūrinė veikla ir jos sukurti produktai turi būti prieinami visiems, neatsižvelgiant į pajamas ir tautybę <...>“. Detalizuojant IX skyriuje, kaip 16-oji Vyriausybė supranta kultūros politikos formavimą, nėra minimas žodis „mecenatystė“, taip pat nėra jokių užuominų apie filantropinio mąstymo ugdymą, tradicijų skatinimą ar kitas priemones, kurios ragintų įsitraukti filantropines vertybes puoselėjančiai bendruomenei į bendrą šalies politiką arba jos įgyvendinimą. Politinės programos nuostatomis numatyta, kad menininkų, kultūros ir meno asocijuotos struktūros turi aktyviai įsitraukti į kultūros politikos formavimą, tačiau verslininkai, mecenatai, filantropai nėra minimi.

2014 metus išties būtų galima vadinti istoriniais kultūros sričiai, nes tai pirmas kartas Lietuvos nepriklausomybės istorijoje, kai kultūra identifikuota kaip kultūros ekonomikos dalyvė ir įtraukta į Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramos finansavimo laikotarpį. Įsitraukiant į šį procesą buvo atskleistas kultūros politikos formuotojų mąstymo lūžis, kai kultūra buvo suvokta ne tik kaip valstybės remiama sritis, bet ir kaip lygiavertė aukštos pridėtinės vertės kūrimo dalyvė.

Siekiant pagrįsti kultūros srities dalyvavimą kultūros ekonomikos procesuose, buvo sukurta „Kultūros objektų aktualizavimo 2014–2020 m. programa“, kurioje nustatyti valstybės investicijų į kultūros paveldo ir kultūros infrastruktūros objektus prioritetai ir kriterijai (Lietuvos Respublikos kultūros ministro įsakymu Nr. ĮV-711, 2014 m. spalio 6 d.). Kultūros objektų aktualizavimo programa grindžiama atliktų tyrimų rezultatais, kurie rodo, kad investicijos į kultūros sektorių reikšmingai prisideda prie gerovės augimo [8]. Kūrybinėmis ir kultūrinėmis iniciatyvomis gali būti skatinama socialinė darna, visuomenės grupių integracija į bendruomenes, stiprinamas bendruomeniškumas, plėtojamas kūrybinis mąstymas, žmonėms padedama lengviau susidoroti su sunkumais ir iššūkiais. Naujausi tyrimai rodo, kad dalyvaujantys kultūrinėse veiklose gyventojai ir kultūros vartotojai yra akivaizdžiai visuomeniškesni, laimingesni, sveikesni, pasitiki kitais ir didžiuojasi savo pilietybe

[8]. Todėl šiuolaikinei visuomenei aktualu gauti kokybiškas kultūros paslaugas, realizuoti ir tobulinti gebėjimus, plėtoti saviraišką.

Kultūros aktualizavimo programa akivaizdžiai rodo naujos tradicijos pradžia – vertinti gyventojų pasitenkinimą kultūros paslaugomis, didinti kultūros paslaugų prieinamumą. Tokie pokyčiai rodo, kad kultūros politikos dokumentuose atsiranda ekonominis žodynas ir sąvokos, nors filantropijos reiškinio paskatų vis da nėra. Mecenavimo sąvoka nėra vartojama, mecenatai nėra skatinami prisidėti nei prie regioninės politikos plėtros, nei prie infrastruktūros objektų aktualizavimo. Mecenavimas kaip galimas dalinis finansavimo šaltinis irgi nėra minimas kalbant apie paveldo infrastruktūrą. Programoje numatyta „aktualizuotuose objektuose vystyti kultūros ir kūrybinės industrijas, plėtojant naujas kultūros paslaugas, kuriant naujus produktus, užtikrinant efektyvesnę jų sklaidą, komunikaciją ir rinkodarą, skatinant kultūros įstaigas ir kūrybinių industrijų sektorių kartu įgyvendinti meno, verslo, mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų programas ir bendradarbiavimo iniciatyvas“ (Kultūros objektų aktualizavimo 2014–2020 m. programa).

Kitas svarbus Lietuvos kultūros politikos dokumentas yra 2007 m. patvirtinta „Kūrybinių industrijų skatinimo ir plėtros strategija“ (2007 m. kovo 28 d. įsakymu Nr. IV-217), kuri buvo parengta įgyvendinant Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006–2008 metų programą. Kūrybinių industrijų atstovai visuose susitikimuose su valstybės institucijos atstovais pabrėžia mecenatų svarbą, deklaruodami, kad tik dėl mecenatų didžioji dalis gali pradėti kūrybinį verslą, tačiau kūrybinių industrijų skatinimo ir plėtros strategijoje mecenavimo sąvoka neminima.

Apibendrinant reikia pastebėti, kad mecenavimo vaidmuo Lietuvos kultūros politikoje lieka neįvardytas. Nors valstybės strateginiuose dokumentuose kultūra suvokiama kaip pamatinė vertybė, tačiau filantropinės iniciatyvos ir mecenavimas neidentifikuojami kaip galimi kultūros finansavimo šaltiniai, o filantropijos ir mecenavimo sąvokos valstybės dokumentuose neegzistuoja.

Tyrimo metodologija

Nepaisant skirtingų filantropijos ir mecenavimo sąvokų vartojimo kontekstų, bendrai sutariama, kad vienas iš pagrindinių šiuolaikinės filantropijos, kartu ir mecenavimo, bruožų yra aktyvus ir lygiavertis visų filantropijos dalyvių, t. y. donorų (mecenatų), tarpininkų ir gavėjų dalyvavimas procese. Taigi šiuo tyrimu siekiama iširti mecenavimo dalyvių požiūrį į mecenavimą, skirtingas pozicijas užimančių mecenavimo veikėjų vaidmenis, valstybės politiką ir jos kompetencijai priklausančias mecenavimo skatinimo priemones. Svarbus tyrimo aspektas – mecenavimo sampratos ir požiūrių skirčių bei panašumų tarp donorų (mecenatų), tarpininkų ir gavėjų akcentavimas.

Kultūros mecenavimo tyrimui pasirinkta kokybinė metodologinė prieiga, nes kokybinio tyrimo metodui yra svarbus „žmogiškasis elementas“ – į tam tikrus faktus žvelgiama konkrečią patirtį turinčių respondentų akimis. Kokybinio tyrimo silpnoji pusė yra mažesnis duomenų reprezentatyvumas ir subjektyvumas, taip pat didelės

laiko sąnaudos renkant ir analizuojant duomenis. Tačiau kokybinis tyrimas, nors ir nepateikia lengvai ir greitai interpretuojamų duomenų, įgalina tyrėją pažvelgti į tyrimo lauką „iš vidaus“, suvokti veiksmo priežastis bei veiksmus, sąlygojusius veikėjų atsakymus ir veiksmus, o tai labai reikšminga analizuojant sunkiai apibrėžiamus objektus.

Konstruojant tyrimo instrumentarijų remiamasi teorinėmis prielaidomis ir kitų šalių tyrimų rezultatais. Mecenato samprata tirta klausimu, kuriuo buvo prašyta pateikti penkias su mecenatu siejamas asmenines asociacijas. Požiūriai į valstybės vaidmenį remiant kultūrą ir skatinant mecenatystę atskleidžiami atsakymuose į du klausimus: šiais klausimais buvo siekiama atskleisti tiek informantų nuomonę apie esamą valstybės politiką mecenatystės atžvilgiu, tiek apie siektinas, valstybės kompetencijai priskirtinas priemones, skatinančias mecenatystės plėtrą. Tyrimo informantų atranka buvo grindžiama tokiais kriterijais: 1) patirtis mecenavimo procese; 2) pozicija mecenavimo procese (donoras ar mecenatas, tarpininkas, gavėjas). Atrinkus informantus pagal šiuos kriterijus, numatoma sekti prieinamumo (angl. convenience sample) principu ir iš šių pirminių ryšių bei įžvalgų kylančia naujų respondentų atranka [11, p.78]. Kiekvieno interviu trukmė 30–60 min. Informantų charakteristikos pateikiamos 1 lentelėje.

1 lentelė. Informantų charakteristikos

Informanto kodas	Informanto charakteristika
MR1	Vyras, mecenatas, verslininkas vadovas
MR2	Moteris, mecenatė, teisininkė
MR3	Vyras, mecenatas, verslininkas vadovas
MR4	Vyras, mecenatas, verslininkas vadovas, kolekcionierius
MR5	Vyras, mecenatas, verslininkas
TR1	Vyras, tarpininkas, politikas
TR2	Moteris, tarpininkė labdaros fondo vadovė
TR3	Moteris, tarpininkė, dirbanti lėšų pritraukimo srityje
TR4	Vyras, tarpininkas, dirbantis lėšų pritraukimo srityje
TR5	Moteris, tarpininkė labdaros fondo atstovė
GR1	Vyras, gavėjas, vietos bendruomenės meno dirbtuvių atstovas
GR2	Moteris, gavėja, aktorė, teatro vadovė
GR3	Moteris, gavėja, dirbanti kultūrinių renginių organizavimo srityje
GR4	Vyras, gavėjas, menų inkubatoriaus atstovas
GR5	Moteris, gavėja, nevalstybinio teatro vadovė
GR6	Moteris, gavėja, verslininkė dirbanti su meno projektais
GR7	Moteris, gavėja, muzikinių renginių organizatorė
GR8	Moteris, gavėja, kino festivalio organizatorė
GR9	Moteris, gavėja labdaros fondo atstovė

Šaltinis: sudaryta autorių

Mecenavimo samprata Lietuvoje: mecenavimo dalyvių požiūriai

Remiantis interviu duomenimis, galima atskleisti mecenato įvaizdį. Mecenatai, tarpinių institucijų atstovai ir paramos gavėjai gana panašiai apibūdina, kaip jie supranta mecenatą. Patys donoriai mecenatą suvokia kaip asmenį, remiantį meną,

visuomenininką, aktyvų pilietį, kuris yra altruistas, dosnus, siekiantis socialinės lygybės, suprantantis socialinę atsakomybę, suinteresuotas švietimu, jaunosios kartos ugdymu ir gerbiantis savo kultūrą, istoriją (žr. 2 lent.).

2 lentelė. Mecenato samprata donorų (mecenatų) požiūriu

Charakteristika	Iliustruojantis teiginys
Remiantis meną	„Pagalba, vadinasi, pagalba menui.“ [MR2]
Dosnus, siekiantis socialinės lygybės, socialinės atsakomybės	„Dosnus. Nu, kažkas tokio. Tikriausiai taip.“ [MR1] „Tai yra žmogus, kuris yra, kuriam nesvetimas dalybos principas. Kad jeigu tu kažką turi ir tu matai aplinką ir kažkokias... kažkokias bėdeles, kažkokį stygių kažkam, tai tu visada pasidalini. Tai ir yra mecenavimas.“ [MR5]
Visuomenininkas, aktyvus pilietis, gerbiantis savo kultūrą	„Mecenatas – tai asmuo, kuris... nori padaryti kažką daugiau, negu savo kasdieninė veikla, turi daugiau interesų, negu kasdieninė veikla“ [MR3] „Pirmas tai, manyčiau, būtų... visuomenininkas... Aktyvus pilietis...“ [MR1] „Gerbiantis savo kultūrą, istoriją.“ [MR1]
Suinteresuotas švietimu, jaunosios kartos ugdymu	„Iš tikrųjų daugiau, aš galvoju, menas – tai švietimas...“ [MR2] „Vaikai. Todėl, kad, aš manyčiau, kad visada reikia jaunąją kartą ugdyti ir ją šviesti, ir pritraukti prie įvairių, vadinasi, projektų, renginių...“ [MR2]
Altruistas	„Mecenatas yra tas, kuris daro kažką, reiškia... altruistiškai... visuomenei.“ [MR4]

Pastaba: Interviu kalba netaisyta

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis interviu duomenimis

Tarpinių institucijų atstovų požiūriu, mecenatas įsivaizduojamas kaip išmanantis meną, mylintis kultūrą, rafinuoto skonio, kultūringas inteligentas, tikėtina, verslininkas, žmogus, kuris yra aktyvus, visuomeniškas, pilietiškas, plačių pažiūrų, kartu dosnus, nesavanaudiškas, socialiai orientuotas, prisidedantis prie bendro gėrio (žr. 3 lent.).

3 lentelė. Mecenato samprata tarpinių institucijų atstovų požiūriu

Charakteristika	Iliustruojantis teiginys
Išmanantis meną, mylintis kultūrą, rafinuoto skonio	„Rafinuoto skonio. Todėl, kad jis turi atsirinkti kultūros procesus vykstančius...“ [TR1] „Rėmėjas, kultūros mylėtojas.“ [TR2]
Dosnus, nesavanaudiškas, socialiai orientuotas	„Dosnus.“ [TR1] „Nesavanaudiškas.“ [TR1] „Na, sakyčiau, socialiai orientuotas.“ [TR4] „Prisidedantis prie bendro gėrio.“ [TR1]
Kultūringas, inteligentas	„Kultūringas.“ [TR1] „Inteligentas.“ [TR3]
Aktyvus, visuomeniškas, pilietiškas, plačių pažiūrų	„Motyviškai aktyvus žmogus, besidomintis ir kosmopolitiškas..., keliaujantis. Todėl, kad šiek tiek platesnę pasaulėžiūrą turintys žmonės gali būti iš dalies potencialūs mecenatai. Mes apie juos galvojam kaip potencialūs gavėjai.“ [TR2] „Žmogus, kuris yra pilietiškas.“ [TR3] „Aktyvus, visuomeniškas.“ [TR4]
Verslininkas	„Verslininkas, matyt...“ [TR 1]

Pastaba: Interviu kalba netaisyta

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis interviu duomenimis

Paramos gavėjų požiūriu, mecenatas gali būti įvardijamas kaip išsilavinęs, vertinantis ir išmanantis meną, kultūrą asmuo, tikėtina, verslininkas, dosnus, moralus, geranoriškas, aktyvus, visuomeniškas, pilietiškas, plačių pažiūrų (žr. 4 lent.). Paramos gavėjai taip pat minėjo tokias savybes: anonimiškumą, sąžiningumą, brandumą, turtingumą ir mąstymą.

Nors visų tipų mecenatystės veikėjai – mecenatai, tarpinių institucijų atstovai ir paramos gavėjai – savo įsivaizdavimą, kas yra mecenatas, grindžia šiek tiek skirtingais savybių rinkiniais, vis tik bendra prasme mecenatas yra suvokiamas kaip žmogus, remiantis kultūrą, išmanantis, vertinantis meną, išsilavinęs, dosnus, geranoriškas, aktyvus, visuomeniškas, pilietiškas, plačių pažiūrų.

4 lentelė. Mecenato samprata paramos gavėjų požiūriu

Charakteristika	Iliustruojantis teiginys
Išsilavinęs, vertinantis ir išmanantis meną, kultūrą	„Žmogus, vertinantis meną ir, vadinasi, keliantis aukštus, aukštus kriterijus tam. Kuris, kuris... atskiria grūdus nuo pelų. Mato, kur yra... kur yra ta vertybė, o kur yra tiesiog paviršutiniškas kažkoks, vadinasi, sluoksniškas.“ [GR1] „Kultūra besidomintis.“ [GR5] „Yra išsprusęs žmogus ir pasaulio matęs.“ [GR8]
Dosnus, turtingas	„Žmogus dosnus.“ [GR1] „Kažkoks turtingas dėdė, kuris remia.“ [GR3] „Tai yra dosnus žmogus ar įmonė dosni, kuriai rūpi būtent tas remiamas dalykas.“ [GR8]
Moralus, geranoriškas	„Teisingas moralės požiūriu.“ [GR1] „Labdara, geranoriškas rėmimas, kažkoks fondų kūrimas, parama.“ [GR8]
Sąžiningas	„Sąžiningas.“ [GR1]
Geranoriškas, nesavanaudiškas	„Geranoriškas, socialus... Siekiantis nesavanaudiškų tikslų...“ [GR4] „Kilnus tikslas...“ [GR6] „Dalijimasis... Bendruomeniškumas... Geradarystė.“ [GR7]
Brandus, mąstantis	„Brandus.“ [GR2] „Mąstantis.“ [GR9]
Aktyvus, visuomeniškas, pilietiškas, plačių pažiūrų	„Žmogus, kuris nori prisidėti prie visuomeninės veiklos gerinimo.“ [GR4] „Atviras idėjoms, ne... ne siauro mąstymo. Plataus... plataus požiūriu.“ [GR1] „Kuris tiesiog iš savo gerovės norintis atkurti pridėtinę vertę, kad ta kultūra skleistųsi plačiau.“ [GR5] „Kad be jų nevyktų ir veiklos. Be mecenatų. Tai katalizatorius, veiklos katalizatorius.“ [GR9]
Anonimas	„Incognito, ta prasme nežinomas.“ [GR5]
Verslininkas	„Verslininkas...“ [GR7]
Altruistas	„Altruistas, plačios dūšios.“ [GR9]

Pastaba: Interviu kalba netaisyta

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis interviu duomenimis

Interviu duomenimis, mecenatai nebūtinai turi aukoti tik pinigus ar materialines vertybes – tai gali būti laikas, patarimai, konsultacijos, organizacinė pagalba. Tokią nuomonę išsakė patys mecenatai, tarpininkai ir paramos gavėjai:

„Parama – kaip tik ne pinigais, nes ji turi didesnę išliekamąją vertę. Nes jeigu mes kalbame apie produktą, tarkim, ar apie pačią idėją, ar patį pasiūlymą, kuris turi toliaregišką perspektyvą, o pinigai – jie išsisemia. Išleisti juos labai paprasta, o, va, palaikyti tradicijas, nuo tų tradicijų didžioji dalis visuomenės pajustų tą paramą.“ [MR1]

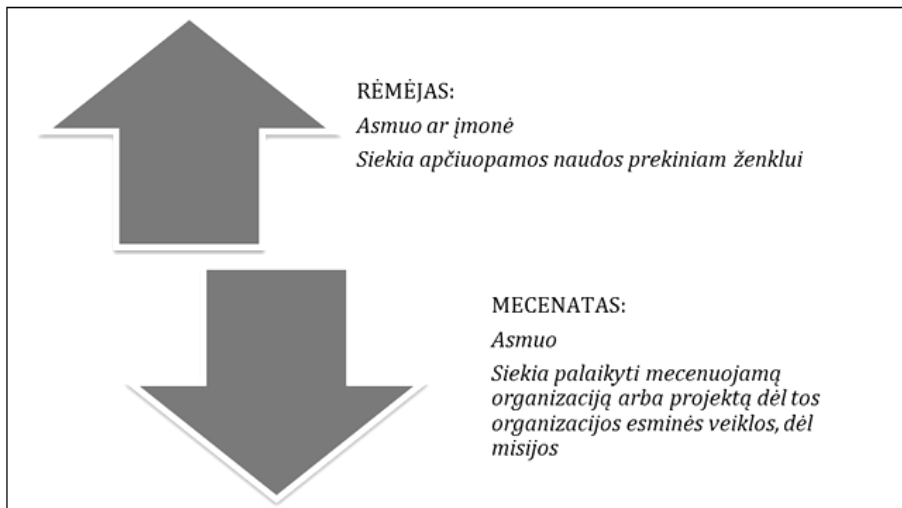
„Žinoma taip, visi dažniausiai prašo pinigų ir tų pinigų tik ir laukia, bet aš tai labai vertinu ir laiką. Aš žinau, kad tie pasiturintys žmonės sunkiai pinigus uždirba ir jų laikas taip pat yra labai brangus. Tinka ir patalpos, viskas. Kokiu būdu bėparemsi – viskas tinka.“ [TR2]

„Ne, tai neturi būti pinigai. Pagal paprastą, nusistovėjusį standartą, atrodytų, turėtų būti pinigai, ar tenai pastatai, nu, kažkoks materialusis turtas. Bet intelektinis turtas arba laikas – jis irgi yra labai brangus...“ [GR2]

Mecenatystė kartais yra gretinama su investavimu (tačiau investavimas suprantamas plačiaja prasme – nauda nebūtinai tik individui, bet ir visuomenei): „Čia

vėlgi yra toks dalinis investavimas, ar ne? Mes investuojame. Ar laiką investuojame, ar lėšas investuojame, kad išgautume iš to didžiausią racionalią naudą, kurią kuo platesnė visuomenės dalis gautų“ [MR1].

Todėl šis požiūris sukelia platesnės diskusijos apie mecenavimo ir investicijų santykį poreikį. Respondentai mato skirtumus tarp įvairių rėmėjų grupių: „Mecenavimas skiriasi nuo investicijų: taip sakant, nebandoma komercializuoti, tai yra būtent paaukojimas“ [TR1]; „Iš tikrųjų paramos yra žiauriai skirtingos, nu, kiek ten kas dalyvauja, tada tiesiog pradeda dalint – ten generalinis rėmėjas, ten mecenatas, paprastas rėmėjas.“ [MR3]. Todėl remiantis interviu galima išskirti pagrindinius rėmėjo ir mecenato skirtumus (žr. 2 pav.). Kaip teigia tarpinių institucijų atstovai: „Rėmėjas skiriasi kaip komercinis ženklas nuo mecenato. Rėmėjas rinkoje yra ta šalis, kuri gali būti ir asmuo, ir įmonė, kuri nori aiškios, apčiuopamos naudos prekiniam ženklui. Ir tai labai matyti iš pokalbio, iš bendravimo, iš susitikimo, taip, kaip jie yra vedami. Yra žiūrima kaip į investiciją ir teirujamasi iš karto būtent tendencingos informacijos, kuri parodytų, kokia yra grąža. Tai yra, jeigu mes pristatome kokį nors projektą arba renginį... labai daug neįsigilinam į jo kultūrinės vertybes, o labiau į statistinę skaičių kalbą ir kokią naudą gaus prekinis ženklas galbūt. O mecenatas arba potencialus mecenatas yra tas asmuo, kuris nori palaikyti, pavyzdžiui, organizaciją arba patį projektą dėl jo esminės veiklos, dėl misijos... Dėl tam tikrų vertybių tada pokalbis ir diskusija pasikeičia turima informacija ir yra kitokio pobūdžio. Daugiau domina tada mecenatą... kodėl vyksta vienoks ar kitoks projektas? Ką jisai veikia? Kokias problemas sprendžia? Kokią misiją atlieka? Kaip jiems sekasi? Kokios vertybės yra?“ [TR3].

2 pav. Rėmėjo ir mecenato skirtumai

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis interviu duomenimis

Valstybės vaidmuo remiant kultūrą ir skatinant mecenatystę: mecenavimo dalyvių požiūriai

Interviu duomenys rodo, kad svarstant, ar turėtų kultūrą remti valstybė ar kaip tik atvirkščiai – turėtų būti skatinamos privačios iniciatyvos mecenauti, valstybės vaidmuo vertinamas dviprasmiškai. Viena vertus, yra akcentuojamas valstybės kaip mecenatystės skatintojos vaidmuo. Antra vertus, kaip teigia respondentai, valstybė niekada nebus pajėgi maksimaliai finansuoti kultūrą, todėl čia savo vaidmenį gali turėti verslas, privačios iniciatyvos, mecenatai:

„Aš tai tik iš privačios. Aš tai čia valstybės vaidmenio minimumą matau ir jo nematau, kad ji ten daugiau ką nors galėtų.“ [TR5]

„Aišku, aš daugiau už privatų dalyvavimą, bet čia reikės laukti... Mes nepakeisime taip staiga. Turi būti pereinamasis laikotarpis <...> Ir jeigu mes staigiai sakysime, kad dabar valstybė nieko nedaro, viską atiduodam į privačias rankas, bus lengvas chaosas.“ [MR1]

„Valstybė visko neišlaikys. Šitokius dalykus gali puikiai išlaikyti verslas. Gali, jeigu, sakykim, valstybė paremia ir skatina.“ [GR4]

„Tai yra tas variantas, kai ne valstybė turi viską kontroliuoti. Valstybė turi duoti gaires. Turi būti, kaip sakant, prižiūrintysis aparatas, organizmas, bet tai turi eiti ir privati iniciatyva kiekvieno fizinio asmens ar įmonės. Tai čia, sakau, valstybė neturi pasimti visos kontrolės.“ [GR5]

„Bet, matyt, reikėtų rasti aukso vidurį. Aukso vidurį rasti, kad tai būtų kontroliuojama valstybės, bet reikia atrišti daugiau rankas, kad ta iniciatyva būtų daugiau palaikoma ir leidžiama ten iki kažkokios ribos ta veikla užsiimti privatiems“ [MR2]

Diskutuodami apie būdus, kaip valstybė gali skatinti mecenatystę, interviu dalyviai išskiria kelias priemones:

– Informacijos sklaida, švietimas: *„Aš manau, kad reikia daugiau viešumo, daugiau informacijos.“ [TR4]; „Aišku, kad švietimas ir kažkokie aiškūs pavyzdžiai, kas gero iš to išėjo.“ [MR3]; „Reikia rengti kažkokius forumus bendravimo, kad visi sėdėtų ir bendrautų. <...> Reikia padaryti kažkokią atvirą erdvę, kur galėtume komunikuoti vieni su kitais. Ir galbūt taip mes išgirstume vieni kitus.“ [GR9]*

– Mecenatų pagerbimas: *„Tų jau mecenatų kažkaip pagerbimas, ir... jiems patiems ūpas pakils“ [MR3]; „Vertinti, globoti, apdovanoti, moraliai paremti tuos žmones, kad jie štai yra pavyzdiniai piliečiai, kurie paremia kažkokius ten dalykus ir taip toliau.“ [TR1]*

– Tarpininkų ugdymas ir skatinimas: *„Tarpininkus skatinti būtų labai pozityvus reiškinys, nes, kaip ir versle, taip ir kultūroje vieni projektai yra didesni, kiti mažesni“ [TR2]*

– Sutvarkyta įstatyminė bazė, visų pirma – lengvatos: *„Įstatyminė bazė... Aš neįsivaizduoju, ar tai įmanoma.“ [PG2]; „Pirmas, kaip sakant, sukurti teisinės galimybes privačiai iniciatyvai ir šiek tiek sumažinti tą valstybės apimtį.“ [TR1]; „Visų pirma, tai turėtų būti sutvarkytas ir pabaigtas vis dėlto įstatymas, kuris leistų ir fiziniams asmenims investuoti, nes tai bent jau būtų pagrindas stengtis, sakykime,*

kultūrinėms organizacijoms. Nors mes ir suprantam, kad mecenavimas vyksta ne dėl kažkokio didelio savanaudiškumo, bet turėjimas mechanizmo, pagrindo visada padėtų papildomai apie tai šnekėt organizacijoms su fiziniiais asmenimis. Čia yra vienas momentas – tai teisinė bazė.“ [TR2] Interviu ypač akcentuotos lengvatos – jų suteikimas, interviu dalyvių nuomone, paskatintų mecenatystę. Tačiau tai laikina priemonė, kuri neužtikrina mecenatystės kultūros, grindžiamos daugiau vertybiniais aspektais nei racionaliū išskaičiavimu, susiformavimo: „Lengvatos, aš manau, skatintų... Nevaidina pagrindinio vaidmens, aš nemanau, kad įmonė, žinodama, kad jie turės kažkokią lengvatą pelno mokesčiui, tai va, jie ieško, ką čia paremti. Kai jie jau sugalvoja ką paremti ir žino, kad parėmus ta suma ten truputėlį jiems kažkas atsiperka, tai viskas yra smagu ir tai tiesiog, na, kaip pastūmėjimas priimti galutinį sprendimą ir padėt parašą direktoriui, bet ta pati mintis, kad reikia remti, aš nemanau, kad dėl to ateina“ [TR4]; „Tų priemonių gal ir užtenka, daugelis net nežino, kaip jomis naudotis. Bet, be abejo, kultūrai niekada nebus tų lėšų per daug“ [MR1]; „Valstybė turėtų sudaryt sąlygas privačiai iniciatyvai ir... per mokesčių galbūt lengvatas...“ [MR2]; „Tos lengvatos sąlygiškai neblogos visai yra. Kaip jas utilizuoja kiti..., nu, kitos įvairios įmonės – aš tiesiog nežinau. Man atrodo, kad skatinimo mechanizmų tikrai pakanka. Toliau turi atsirasti, nu, sąmonė“ [MR3]; „Tai, tai gerai būtų, kad valstybė galėtų remti ir mecenatus, aišku, visaip turėtų skatinti valstybė ir tuos mokesčius mažinti už mecenavimą“ [TR3]; „Tu darai tą, ką turėtų valstybė daryt, ir tu savo lėšom darai – tai suteikit nors kažkokias lengvatas, ten, kad nereikėtų kažkaip PVMų...“ [MR5].

Vertinant kultūros rėmimą ateityje, nėra akcentuojamas valstybės vaidmuo, bet daugiau tikimasi iš privačių mecenavimo iniciatyvų, keliant mecenato prestižą Lietuvoje: „Tai valstybė tai tikrai aš nemanau, kad ten artimiausią dešimtmetį... Vis tiek dabar skirs daugiau raketoms pirkt. [Juokiasi] O manau, kad tą patį mecenavimo prestižą kelti iš tikrųjų pritariu, tas yra pasakyt „Ačiū“ ir aiškiai, nu, reikalingas labai, reikalinga veikla, reikalingas darbas. Aš, nu, taip matau, iš tikrųjų tai reikalinga dirbti su būtent, kad, kad mecenatai, rėmėjai, kad jie norėtų ir kuo plačiau dalyvautų“ [MR5].

Išvados

1. Mecenavimo ir filantropijos sąvokų apibrėžtys yra gana plačios – pasižymi turtinga klasikine Graikija siekiančia istorine raida ir iki šių dienų vyraujančia didele sąvokos turinio įvairove. Mecenavimo sąvoka akademinėje literatūroje dažnai tapatinama su kultūros filantropijos koncepcija ir apibrėžiama kaip viena iš modernios filantropijos krypčių. Nors valstybės strateginiuose dokumentuose kultūra suvokiama kaip pamatinė vertybė, tačiau filantropinės iniciatyvos ir mecenavimas neidentifikuojami kaip galimi kultūros finansavimo šaltiniai, o filantropijos ir mecenavimo sąvokos valstybės dokumentuose neegzistuoja.

2. Remiantis interviu rezultatais galima teigti, kad nors visų tipų mecenatystės veikėjai – mecenatai, tarpinių institucijų atstovai ir paramos gavėjai – savo įsivaizdavimus, kas yra mecenatas, grindžia šiek tiek skirtingais savybių rinkiniais,

vis tik bendra prasme mecenatas yra suvokiamas kaip žmogus, remiantis kultūrą, išmanantis, vertinantis meną, išsilavinęs, dosnus, geranoriškas, aktyvus, visuomeniškas, pilietiškas, plačių pažiūrų. Taigi galime daryti išvadą, kad apibrėžiant mecenatą dominuoja tradicinis požiūris, akcentuojantis patronažines savybes, bet ne investicinius ketinimus.

3. Mecenacimo proceso dalyviai pabrėžia, kad valstybės strategija mecenavimo klausimu yra labai reikalinga. Duomenys rodo, kad svarstant, ar turėtų kultūrą remti valstybė ar kaip tik atvirkščiai – turėtų būti skatinamos privačios iniciatyvos mecenuoti – valstybės vaidmuo vertinamas dviprasmiškai. Viena vertus, yra akcentuojamas valstybės vaidmuo. Antra vertus, kaip teigia respondentai, valstybė niekada nebus pajėgi maksimaliai finansuoti kultūrą, todėl čia savo vaidmenį gali turėti verslas, privačios iniciatyvos, mecenatai.

Literatūra

1. 16-os Vyriausybės programa, 2012 m. gruodžio 13 d. (LR nutarimas dėl LR Vyriausybės programos Nr. XII-51).
2. Abel-Smith, B. Titmuss K. *The Philosophy of Welfare: Selected Writings of Richard M. Titmuss*. London: Allen & Unwin, 1987.
3. Anheier, H. K., Daly, S. *Philanthropic Foundations: A New Global Force? Global Civil Society 2004/5*. London: Sage Publications, 2005.
4. Buchholtz, A. K., Amason, A. C., Rutherford, M. A. Beyond Resources: The Mediating Effect of Top Management Discretion and Values on Corporate Philanthropy. *Business and Society*, 1999, Vol. 38, No. 2, p. 168-187.
5. Clough, S. B. Philanthropy and the Welfare State in Europe. *Political Science Quarterly*, 1960, Vol. 75, No. 1, p. 87-93.
6. Garratt, B. (ed.). *Developing Strategic Thought: Rediscovering the Art of Direction-Giving*. London: Harper Collins, 1995.
7. Illingworth, P., Pogge, T., Wenar, L. (eds.). *Giving Well: The Ethics of Philanthropy*. Oxford: Oxford University Press, 2011.
8. Jeannotte, M. S. „Shared Spaces: Social and Economic Returns on Investment in Cultural Infrastructure“, *Under Construction: The State of Cultural Infrastructure in Canada*, Vancouver: Centre of Expertise on Culture and Communities, Simon Fraser University, 2008.
9. Kinnunen, P. The Social Welfare Support of Citizens and the Third Sector. In: *The Third Sector in Finland*. Helsinki: Hakapaino, 2000, p. 92-103
10. Lietuvos Respublikos nutarimas dėl Lietuvos kultūros politikos kaitos gairių patvirtinimo 2010 m. birželio 30 d. Nr. XI-977.
11. Marshall, C., Rossman, G. B. *Designing Qualitative Research*. London: Sage Publications, 1999.
12. Payton, R. Ethics and Morals, 2000. Prieiga internete: <http://www.PaytonPapers.org> [2015-07-02].
13. Sargeant, A., Jay, E. *Fundraising Management. Analysis, Planning and Practice*. New York: Routledge, 2010.

14. Schuyt, T. N. *Philanthropy and Philanthropy Sector*. Farnham: Ashgate, 2013.
15. Schuyt, T. N. Foundations in Europe: The Historical Context Philanthropy and the Diversification of the Western European “Welfare State” Model. *European Journal of Social Work*, 2001, Vol. 4, No.1, p. 39-44.
16. Street J. *Mass Media, Politics and Democracy*. New York: Palgrave, 2001.
17. Sulek, M. On the Classical Meaning of Philanthropia. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 2010, Vol. 39, p. 193-212.
18. Vaidelytė, E. Filantropija Lietuvoje: modernybės paieškos tradicinėje visuomenėje. *Sociologija. Mintis ir veiksmai*, 2006, Nr. 1, p.128-143.
19. Vaidelytė, E. Filantropijos aktoriai tradicinėje ir modernioje filantropijoje, 2013. Prieiga internete: <http://paf.lt/main.php/id/263/lang/1> [2013-12-20].
20. World Giving Index. A Global View on Giving Trends, 2014. Prieiga internete: <http://futureworldgiving.org/2014/11/18/2014-world-giving-index-published/> [2015-07-02].
21. Wright, K. Generosity vs. Altruism: Philanthropy and Charity in the United States and United Kingdom. *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organisations*, 2001, Vol. 12, No. 4, p. 399-416.

Eglė Vaidelytė, Eglė Butkevičienė, Erika Furman

Culture Philanthropy and Culture Policy in Lithuania: perceptions of participants in culture philanthropy

Abstract

The governmental promotion of culture philanthropy as a significant issue in culture policy is widely discussed in scientific literature. Many authors (Sulek 2010, Payton, 2000, etc.) argue that, though philanthropy concept has antique origins, at present still there is no comprehensive perception of its full meaning and no well-thought-out definition exists, thus, it is not astonishing that understanding of philanthropy is pretty much embedded in social, cultural and political settings. Culture philanthropy process involves different philanthropy actors – donors, intermediaries and recipients. The paper aims to discuss theoretical and practical aspects of culture philanthropy, using three different approaches – perceptions by all three groups of actors in culture philanthropy. The paper analyses the concept of philanthropy as well as perceptions of culture policy in Lithuania. Data analysis is dwelling on the findings of the qualitative research conducted in 2014 on culture philanthropy actors’ perceptions and experiences.

Eglė Vaidelytė – Kauno technologijos universiteto Socialinių, humanitarinių mokslų ir menų fakulteto Viešosios politikos ir administravimo instituto docentė, socialinių mokslų daktarė.

E. paštas: egle.vaidelyte@ktu.lt

Eglė Butkevičienė – Kauno technologijos universiteto Socialinių, humanitarinių mokslų ir menų fakulteto Viešosios politikos ir administravimo instituto docentė, socialinių mokslų daktarė.

E. paštas: egle.butkeviciene@ktu.lt

Erika Furman – Viešosios įmonės „Ateities visuomenės institutas“ steigėja ir direktorė, socialinių mokslų daktarė.

E. paštas: erika@futuresoc.com

Eglė Vaidelytė, Doctor of Social Sciences, is an Associate Professor at the Institute of Public Policy and Administration, Faculty of Social Sciences, Arts and Humanities, Kaunas University of Technology.

E-mail: egle.vaidelyte@ktu.lt

Eglė Butkevičienė, Doctor of Social Sciences, is an Associate Professor at the Institute of Public Policy and Administration, Faculty of Social Sciences, Arts and Humanities, Kaunas University of Technology.

E-mail: egle.butkeviciene@ktu.lt

Erika Furman, Doctor of Social Sciences, is a founder and director at public institution “Future society institute”.

E-mail: erika@futuresoc.com

Straipsnis įteiktas redakcijai 2015 m. liepos mėn.; recenzuotas; parengtas spaudai 2016 m. vasario mėn.